ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ ՍՐԲ. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԻԹՈՎ

Posted on January 7, 2011 by Keghart

Category: Opinions

Մկրտիչ Յ.Պուլտուքեան , Պէյրութ, 6 Յունուար 2011

Հայաստանեայց եկեղեցին եղած է հայ ժողովուրդին հաւատքի եւ դարաւոր գոյատեւման գլխաւոր ամրոցը, մեզի փոխանցելով հոգեւոր գրականութիւն, երգեցողութիւն, շարականներ ու ճարտարապետութիւն. սակայն, ներկայ դարուս հայուն մարտահրաւէրները, ինչպէս՝ արմատախիլ եղած ժողովուրդի ապրելակերպը, նիւթապաշտութիւնը եւ մասամբ նորին, հայ անհատին պահանջքները, հայ երիտասարդին ուսմանց ձեռք-բերումը եւ մեր շրջապատը, ստեղծած են այնպիսի պայմաններ որոնք տկարացուցած են դարաւոր այդ գանձերուն օգտագործումը սփիւռքի մէջ:

Մկրտիչ Յ.Պուլտուքեան , Պէյրութ, 6 Յունուար 2011

Հայաստանեայց եկեղեցին եղած է հայ ժողովուրդին հաւատքի եւ դարաւոր գոյատեւման գլխաւոր ամրոցը, մեզի փոխանցելով հոգեւոր գրականութիւն, երգեցողութիւն, շարականներ ու ճարտարապետութիւն. սակայն, ներկայ դարուս հայուն մարտահրաւէրները, ինչպէս՝ արմատախիլ եղած ժողովուրդի ապրելակերպը, նիւթապաշտութիւնը եւ մասամբ նորին, հայ անհատին պահանջքները, հայ երիտասարդին ուսմանց ձեռք-բերումը եւ մեր շրջապատը, ստեղծած են այնպիսի պայմաններ որոնք տկարացուցած են դարաւոր այդ գանձերուն օգտագործումը սփիւռքի մէջ:

Հայաստանի տարածքին ու անոր շուրջի մէջ բնակող հայորդիներուն համար մարտահրաւէրները կրնան աւելի հեշտ ըլլալ կամ չունին սփիւռքի աշխարհատարածքին ժխտական պայմանները: Հոն աւելի դիւրաւէտ պայմաններու մէջ կ՝ապրին ու հոգեւոր մշակոյթը կարող են օգտագործել եւ գործադրել: Հայութեան համար, սփիւռքը մէկական ծփուն հայրենիքներ են: Սփիւռքի մէջ կան բազմաթիւ կրօնական տաճառներ ու հոգեւոր խարիսխներ՝ ինչպէս Կ. Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի պատրիարքութիւնները ու Անթիլիասի ամենայն հայոց Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը: Այս կեդրոնները իրենց կարելին կ՝ընեն, աննպաստ նիւթական ու քաղաքական պայմաններու տակ, որպէսզի ժողովուրդը օգտուի այս դարաւոր գանձերէն: Այլ ազգերու բաղդատմամբ, որքան հայութիւնը կառչի այս հոգեւոր գրական արժէքներուն, այնքան դիւրին կ՝ըլլայ հայուն յաւիտենականութիւնը երկրագունդին վրայ այլասիրութեան ուշացումը այս ծփուն աշխարհատարածքներուն վրայ:
Մեր եկեղեցիները յաճախելը եւ հաւատացեալներուն ներկայութիւնը պակսած է զգալիօրէն ոչ միայն լիբանանահայութեան մօտ, այլ շրջանի բոլոր երկիրներուն մէջ, ուրկից հայութիւնը գաղթած է դէպի արեւմուտք: Վերջերս եղած եմ Պաղտատ ու յաճախեցի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ տաճառը Վարագայ Խաչի տօնին: Նշմարեցի հաւատացեալներուն նօսր ներկայութիւնը, թէեւ, իրաքահայութիւնը կը պահէ

եկեղեցիներ զանազան քաղաքներու մէջ որոնցմէ 4ը Պաղտատի մէջ: Պատճառը յայտի է բոլոր քրիստոնեաներուն համար Տիգրիսի այս երկրին մէջ: Սակայն գիտցէք մէկ բան. երբ քու դիմացինիդ ցոյց կու տաս որ տկար ես ու կը վախնաս, զայն կը զօրացնես. իսկ երբ դուն ցոյց կու տաս քու քաջութիւնդ, անվախութիւնդ ու կտրիճութիւնդ, քու դիմացինդ կը չեզոքացնես: Յուսանք Հայաստանի նոր դեսպան Մուրատ Մուրատեանը իր շուքը կը տարածէ ի նպաստ՝ Իրաքի հայութեան:

Գալով լիբանանահայութեան, ճիշդ է որ հայութեան թիւը նուազած է, այդ պատճառաւ հաւատացեալներուն ներկայութիւնն ալ նօսրացած կը սեպուի մեր եկեղեցիներուն մէջ: Եթէ հոգեհանգստեան պաշտօնը չըլլայ, աւելի նօսր կրնայ ըլլալ եկեղեցի յաճախողներուն թիւը: Սակայն, վայրկեան մը. իմ կարծիքով, մեր հաւատացեալները դարձած են անհաւատ, ու այդ պատճառաւ կուտակած են բազմաթիւ թշուառութիւններ: Իսկական հաւատացեալ մը եթէ շաբաթը անգամ մը գոնէ եկեղեցի յաճախէ, եթէ հաւատացեալ մը, գոնէ շաբաթը անգամ մը Աստուծոյ տան սեմէն ներս մտնէ, երբ հաւատացեալ մը աղօթէ ու Աստուծմէ խնդրէ՝ իր փափաքածը անպայման կը ստանայ: Աղօթելով, շարականները երգելով ու լսելով, մարդուս մտքին մէջ կը մաքրուին մարմնական ու հոգեկան խռովքն ու մտահոգութիւնները: Հաւատքը կը զօրացնէ անձը ու այս՝ խրդին կեանքին լուծումներուն դուռ կը բանայ:

Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներուն ու հաւատացեալներուն միջեւ պէտք չէ բաց մը գոյանայ: Հոգեւորականներ աւելի եւ աւելի ժամանակ կարող են տրամադրել այցելելով իրենց ծուխերը, ինչպէս Օսմանեան կայսրութեան մէջ, մեր քահանաները կը կատարէին իրենց այդ պարտականութիւնը գաւառներուն մէջ: Եթէ 600 տարի Օսմանեան լուծին տակ հայը հայ մնաց, այդ կը պարտինք մեր հոգեւորական դասին զանազան կարգերուն: Երբ երիտասարդ մը կը մտնէ հոգեւորական կեանքը, կ՝ապահովէ մինչեւ իր կեանքին վերջը անհատական որոշ առաւելութիւններ ու իր ապրուստը: Չի մտածեր թէ յաջորդ օրը գործ ունի՞, թէ գործազուրկ պիտի մնայ: Ատոր փոխարէն, իր պաշտօնին բերումով ունի պարտականութիւններ որոնցմէ գլխաւորը պէտք է որ ըլլայ մօտէն հետաքրքրուիլ եւ հաղորդակցիլ օճախներու հետ, ջանք թափել, քաջալերել ու զօրացնել հայ հաւատացեալին հաւատքը:

Ըլլայ դասական սփիւռքի մէջ, Հայաստանի հողատարածքին կամ Սովետ նախկին հանրապետութիւններու մէջ ծլած ու բնակող սփիւռքահայութեան մէջ 21րդ դարուն, եկեղեցիին դերը, դիրքն ու աշխատանքը պէտք է բազմապատկուի ու բաժնեկից դառնայ հայ ժողովուրդի կեանքին իղձերուն, երազներուն եւ պայքարին իրականացմանը: Գործօն՝ կը նշանակէ աշխատանք, քաջալերող, արթուն, նախատեսող ու ձեռներեց: Անոր փոխարէն, ժողովուրդը թող իր քսակը լայն բանայ նպաստելու համար հոգեւորականներուն ու եկեղեցիի պիւտճէին: Հաւատացեալը չեմ կարծեր որ խուսաբի մեր եկեղեցականներէն:

Եթէ չմնաց թագաւոր եւ թագաւորութիւն, եթէ չմնացին մեր 3000ամեայ նախարարները,

քաղաքները ու գաւառները, մնացին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ներկայացուցիչները ու Հայաստանեայց եկեղեցին: Երբ կը տեսնես, ամէն Կիրակի, մեր դպիրները, սարկաւագները, եպիսկոպոսներն ու պատարագիչը, ու անոնց բոլորին գլխուն վեհափառը, որոնք մեզի կը հրամցնեն, դարերէն եկած շարականներ, սաղմոսներ, երգչախմբախառն մեղեդիներ, հաւատացեալը պէտք է լռջանայ, ինքնամփոփուի, խորունկ մտածէ թէ ի՞նչ է այն ոյժը զոր մեզ պահած է մինչեւ այսօր մնալ հայ մարդ, որքան ալ ունեցած ենք տերեւաթափներ. մեր հաւատքը՝ ուրիշ ոչինչ: Նոյնիսկ իսլամացած ու քրտացած հայեր կը վերադառնան իրենց ակունքը սերունդներ ետք ու կը մկրտուին քրիստոնեայ հաւատքով: Ես տեսայ զիրենք 2010ին Գերմանիոյ մէջ:

Երբ ամէն Կիրակի սկսելով ժամերգութենէն եկեղեցի կը յաճախեմ, ըլլայ այդ Պէյրութի զանազան եկեղեցիները՝ Սուրբ Նշան, Անթիլիաս, Խալիլ Պետեւի, Զալքա, կամ այլուր՝ Սրբ. Էջմիածին, Պաղտատ, Փարիզ, Ամման, շատ կարեւորութիւն կու տամ պատարագիչին յստակ ձայնին (articulation), դպիրներուն եւ սարկաւագներուն կեցուածքին ու աղօթելուն եւ ժողովուրդին մասնակցութեան այդ սրբազան պատարագին: Առանց շուրջս նայելու կը հետեւիմ բառ առ բառ այդ սուրբ արարողութեան՝ սկսելով զգեստաւորման հանգրուանէն, ժամամուտքէն, հաւատամքէն, սրբասացութենէն մինչեւ զղջումն ու արձակումն: Երբեմն կը մնամ հոգեհանգստեան կարգին: Աչքերս երկինք սեւերած կը վերանամ՝ երբ կը լսեմ «Թագաւոր Երկնաւորը», հաւատամքէն առաջ «Փառք քեզ Տէր Աստուած մերը» եւ «Սուրբ, Սուրբ»ը, վերջաւորութեան՝ «Ովսաննա՜ Ի Բարձունս»ը:

Այս երեք շարականներուն բաղդատականը ու գնահատականը կ՝ընեմ վերեւ յիշած ու յաճախած եկեղեցիներուն երգչախումբերուն: Բոլորն ալ կը գտնեմ անզուգական: Շատ կը ցաւիմ բոլոր հայորդիներուն վրայ, որոնք պայմաններու բերումով կամ իրենց տգիտութեամբ անհեթեթ վարմունքով կամ անհոգութեամբ ու մակերեսային կեցուածքով կը բացակային ու կը կորսնցնեն եզակի առիթներ Կիրակի օրերուն: Շատ կարեւորութիւն կու տամ քարոզիչին խօսքերուն, տեսակ մը կրօնա-բարոյական դասաւանդութիւն մըն է զոր կը յիշեցնէ իմ դպրոցական օրերու բարոյախօսութիւնները:

Պատգամս այն է որ ամէն Կիրակի եկեղեցի յաճախելը, պատարագին սկիզբէն ներկայ ըլլալը, հաւատքով կրօնական արարողութեան լռջօրէն հետեւիլն ու մասնակցիլը, մուտքին մոմ մը վառելը որպէսզի լուսաւորուի հաւատացեալին հաւատքը հիմնական պարտականութիւն մը կը նկատեմ: Այս հոգեւոր ժամադրութիւնը մեր երկնային Հօր՝ Աստուծոյ հետ կը մաղթեմ բոլորիս: Կը պահանջուի ինքնագիտակցութիւն, կամք ու հաւատարմութիւն մեր հոգեւոր ամրոցներուն գոյատեւման ու մեր կրօնական մշակոյթի յաւիտենականութեան համար:

Թագաւորներ եւ Նախարարներ ժամանակաւոր են, Կաթողիկոսները ցկեանս, իսկ Հայաստանեաց Եկեղեցին յաւերժական: